

Kõrgkoolide tulemuslepingute täitmine

Riigieelarve kontrolli erikomisjon

17. september 2012

Auditi ajend ja ulatus

- 2008. aastal auditis “Kõrghariduse riiklik koolitustellimus” leidsime, et sellisel kujul lõpetajate tellimise süsteem ei tööta.
- 2009. aastal mindi üle 3-aastastele lepingutele, milles lisaks riiklikule koolitustellimusele pidi kokku lepitama ka muudes tulemusnäitajates.
- Alates 2013. aastast hakatakse kõrgkoole rahastama 3-aastaste tulemusnäitajatel põhineva tegevustoetuse lepingute alusel (üleminekuperiood 2013-2015).
- Lisaks rahastamissüsteemi muutuste tulemustele hindasime ka avalik-õiguslike ülikoolide majanduslikku toimetulekut.

Peamised tähelepanekud

- Kõrgkoolide arv on vähenenud ja üliõpilaste arv kahanemas. Loodus- ja täppisteaduste erialadele vastuvõetute osakaal on kasvanud.
- Riikliku koolitustellimuse täitmine on küll paranenud, kuid kokkulepitud hulk lõpetanuid jääb riigil endiselt saamata. Peamisteks põhjusteks on sisseastujate puudus ning õpingute katkestamine (nii majanduslike probleemide kui ka õpingutega mitte toimetulemise tõttu).
- Senini ei ole suudetud tulemuslepinguid sisustada.
- Kõrgkoolide tööjaotuse ja koostöö soosimine edeneb visalt.
- Uus rahastamiskord suurendab halduskoormust, kuid selle mõju on ettearvamatu.
- Ülikoolid on senini enda majandamisega toime tulnud, kuid tulevik on ebaselge.

Uus ülikooliseadus

§ 50¹. Riigieelarvest õppeasutustele kõrgharidustaseme õppe läbiviimise vahendite määramine ja ülikoolile tegevustoetuse eraldamine

(1) Riigieelarvest õppeasutustele kõrgharidustaseme õppe läbiviimise vahendite määramisel arvestatakse õppe läbiviimise ulatuse, kvaliteedi ja tulemuslikkusega seotud tegevuste toetamiseks **70–75 protsenti** ja riiklikult oluliste õppe läbiviimist toetavate tegevuste toetamiseks **25–30 protsenti** eraldatud vahendite mahust.

(2) Riigieelarvest õppeasutustele kõrgharidustaseme õppe läbiviimise vahendite määramisel arvestatakse:

1) õppe läbiviimise ulatusena vastuvõetud üliõpilaste arvu, välisriigi õppeasutustes õppivate üliõpilaste arvu, ülikoolis õppivate välisriigi üliõpilaste arvu, korraliste õppejõududena töötavate välisõppejõudude arvu ja täiskoormusega õppivate üliõpilaste arvu;

2) õppe läbiviimise kvaliteedina eelmistes tulemuslepingutes seatud eesmärkide täitmist, immatrikuleeritud üliõpilaste eelnevaid õppetulemusi, järgmisel kõrghariduse astmel edasiõppimist ja lõpetanute tööhõivet;

3) õppe läbiviimise tulemuslikkusena ülikooli lõpetajate arvu ja lõpetajate arvu riigile olulistes õppevaldkondades;

4) riiklikult oluliste õppe läbiviimist toetavate tegevustena õigusaktidest tulenevate kohustuste täitmist, õppekavade ja õppevaldkondade õppe läbiviimise erisusi ning muid tegevusi, mille toetamine lepitakse kokku ülikoolile tegevustoetuse eraldamisel.

(3) Riigieelarvest kõrgharidustaseme õppe läbiviimise vahendite määramise tingimuste täpsustused ning doktoriõppe tulemustasu määra kehtestab Vabariigi Valitsus määrusega.

Peamised soovitused

- Vältida selliste tulemusnäitajate kasutamist tulemuslepingutes, mille täitmist ei ole võimalik objektiivselt hinnata (näiteks lõpetajate tööhõive).
- Panna paika selged põhimõtted, millest lähtuvalt riik tellib kõrgkoolidelt õppekohtade avamist ning kuidas peaksid tulevikus selguma riigi vajadused õppekohtade avamiseks.
- Senisest enam tähelepanu pöörata kõrgkoolide omavahelisele koostööle ning vältida liigset dubleerimist erialade vahel.
- Algatada ülikooliseaduse muutmine, et reguleerida täpsemalt finantskohustuste võtmine ja nende täitmata jätmise tagajärjed